

Република Србија
ВРХОВНИ КАСАЦИОНИ СУД
Рев 2398/2022
06.04.2022. године
Београд

У ИМЕ НАРОДА

Врховни касациони суд, у већу састављеном од судија Звездане Лутовац, председника већа, Драгане Маринковић, Иване Рађеновић, Бранка Станића и Татјане Матковић Стефановић, чланова већа, у парници тужиље АА из ..., Град ..., чији је пуномоћник Ружица Николић, адвокат из ..., против тужене „ОТР банка Србија“ а.д. Нови Сад, као правни следбеник „Societe Generale bank Србија“ АД Београд, чији је пуномоћник Немања Алексић, адвокат из ..., ради утврђења ништавости и стицања без основа, одлучујући о ревизији тужене изјављеној против пресуде Вишег суда у Јагодини Гж 1464/21 од 09.11.2021. године, у седници одржаној 06.04.2022. године, донео је

ПРЕСУДУ

ПРИХВАТА СЕ одлучивање о ревизији тужене изјављеној против пресуде Вишег суда у Јагодини Гж 1464/21 од 09.11.2021. године, као изузетно дозвољеној.

ПРЕИНАЧУЈУ СЕ пресуда Вишег суда у Јагодини Гж 1464/21 од 09.11.2021. године и пресуда Основног суда у Јагодини П 1061/21 од 31.05.2021. године, тако што се **ОДБИЈА** као неоснован тужбени захтев тужиље којим је тражила да се утврди да је ништава и не производи правно дејство одредба члана 2. став 1. тачка 5. Уговора о готовинском кредиту број .., закљученог 26.07.2012. године између тужиље и тужене, која гласи: „административни трошкови банке – 6.600,00 РСД једнократно, плативо на дан пуштања кредита у течај“ и тужена обавезе да тужиљи на име стицања без основа исплати износ од 6.600,00 динара, са законском затезном каматом од 26.07.2012. године до исплате, као и да тужиљи накнади трошкове парничног поступка.

ОБАВЕЗУЈЕ СЕ тужиља да туженој накнади трошкове целог поступка у износу од 59.800,00 динара у року од 8 дана од дана пријема отправке ове пресуде.

Образложење

Пресудом Основног суда у Јагодини П 1061/21 од 31.05.2021. године, ставом првим изреке, усвојен је тужбени захтев и утврђено да је ништава и не производи правно дејство одредба члана 2. став 1. тачка 5. Уговора о готовинском кредиту број .., закљученог 26.07.2012. године између тужиље и тужене, која гласи: „административни трошкови банке – 6.600,00 РСД једнократно, плативо на дан пуштања кредита у течај“,

што је тужена дужна да призна и трпи. Ставом другим изреке, тужена је обавезана да тужиљи на име стицања без основа исплати износ од 6.600,00 динара, са законском затезном каматом од 26.07.2012. године до исплате. Ставом трећим изреке, тужена је обавезана да тужиљи накнади трошкове парничног поступка у износу од 23.300,00 динара.

Пресудом Вишег суда у Јагодини Гж 1464/21 од 09.11.2021. године, одбијена је као неоснована жалба тужене и потврђена првостепена пресуда.

Против правноснажне пресуде донете у другом степену тужена је благовремено изјавила ревизију због погрешне примене материјалног права са позивом на одредбу члана 404. ЗПП.

Одлучујући о дозвољености ревизије у смислу члана 404. став 1. Закона о парничном поступку („Службени гласник РС“ број 72/11, 55/14, 87/18 и 18/20) Врховни касациони суд је оценио да су испуњени услови за одлучивање о посебној ревизији тужене ради уједначавања судске праксе, па је на основу члана 404. став 2. тог закона одлучено као у ставу првом изреке.

Испитујући побијану пресуду на основу члана 408. ЗПП Врховни касациони суд је утврдио да је ревизија тужене основана.

У поступку није учињена битна повреда одредаба парничног поступка из члана 374. став 2. тачка 2. ЗПП на коју Врховни касациони суд пази по службеној дужности.

Према утврђеном чињеничном стању, тужилца је 26.07.2012. године, као корисник кредита закључила са туженом банком Уговор о готовинском кредиту којим је одобрен кредит од 330.000,00 динара. У члану 2. став 1. тачка 5. уговора предвиђено је да административни трошкови банке износе 6.600,00 динара једнократно, плативо на дан пуштања кредита у течај. Износ од 6.600,00 динара (на име накнаде за административне трошкове банке) банка је наплатила 26.07.2012. године. Тужена у наведеној одредби није навела јасно и недвосмислено ближе податке о провизији тако да тужилца не буде у заблуди о којим трошковима је реч.

Полазећи од овако утврђеног чињеничног стања нижестепени судови су усвојили тужбени захтев, закључујући да је предметна одредба уговора ништава јер не прецизира који су то трошкови обраде кредита и не дефинише зашто се исти везују за износ одобреног кредита, због чега је тужиљи остао непознат механизам по коме је добијен износ трошкова обраде кредита у висини од 6.600,00 динара, као и зашто се исти везују за износ одобреног кредита, па тужена као економски јача уговорна страна није адекватно испунила своју обавезу обавештавања корисника кредита о структури и висини ових трошкова. Зато је у обавези да тужиљи врати наплаћено са законском затезном каматом у смислу чланова 104. став 1, 210. и 214. Закона о облигационим односима.

По оцени Врховног касационог суда становиште нижестепених суда засновано је на погрешној примени материјалног права.

Према члану 103. став 1. Закона о облигационим односима (ЗОО) уговор је ништав ако је противан принудним прописима, јавном поретку или добрим обичајима и то ако циљ повређеног правила и закон не упућују на нешто друго и на ништавост се по члану 109. пази по службеној дужности. По члану 1065. наведеног закона, уговором о кредиту банка се обавезује да кориснику кредита стави на располагање одређени износ новчаних средстава, на одређено или неодређено време, за неку намену или без утврђене намене, а корисник се обавезује да банци плаћа уговорену камату и добијени износ новца врати у време и на начин како је утврђено уговором. Уговор о кредиту се закључује у писменој форми што значи да се у писаном тексту уговора мора утврдити износ кредитних средстава, као и услови давања, коришћења и враћања кредита (члан 1066. наведеног закона).

Право банке да обрачунава трошкове и накнаде банкарских услуга поводом закљученог уговора о кредиту произилази из члана 43. Закона о банкама, којим је предвиђена могућност јединственог начина обрачуна и објављивања трошкова, камата и накнада банкарских услуга и то нарочито по основу депозитних и кредитних послова. Ово прво банке је регулисано и подзаконским актима и то Одлуком о условима и начину обрачуна ефективне каматне стопе и изгледу и садржини образаца који се уручују кориснику („Службени гласник РС“ број 65/11), која је донета на основу одредаба Закона о заштити корисника финансијских услуга („Службени гласник РС“ беој 36/11 и 139/14) који се примењује од 05.12.2011. године, па тако и у конкретном случају с обзиром да је предметни уговор о кредиту закључен 26.07.2012. године.

Обавештавање корисника у предуговорној фази засновано је на једном од основних начела заштите корисника (право корисника на информисање) и обухвата дужност банке да кориснику пружи информације и одговарајућа објашњења о условима који се односе на (између осталог) уговор о кредиту за који је показао интересовање (у даљем тексту: понуда), на начин који ће кориснику омогућити да упореди понуде различитих давалаца истих услуга и процени да ли ови услови одговарају његовим потребама и финансијској ситуацији, али који корисника ниједног тренутка неће довести у заблуду (чланови 5. тачка 3. и 17. став 1. Закона о заштити корисника финансијских услуга). Понуда банке на прописаном образцу мора да садржи врсту и висина свих накнада и других трошкова који падају на терет корисника кредита, уз одређење да ли су фиксни или променљиви, а ако су променљиви – периоде у којима ће се мењати и начин измене (члан 17. став 4. тачка 10. наведеног закона).

Сагласно овим законским одредбама у наведеној Одлуци Народне банке Србије („Службени гласник РС“ број 65/11) ближе су утврђени изглед и садржина образаца на којима се понуда уручује кориснику, па је банка дужна да кориснику кредита пре закључења уговора уручи понуду сачињену на одговарајућем образцу (образак 1Б-основни подаци о кредиту – понуда) који у тачки 3. обухвата трошкове кредита, а у тачки 3.3 врсту и висину свих накнада и других трошкова који падају на терет корисника кредита (очекивани трошкови у динарима исказују се у апсолутном износу).

Сходно томе, банка има право на наплату трошкова и накнада банкарских услуга у вези са реализацијом кредита и таква одредба уговора је правно ваљана под условом да је понуда банке садржала врсту и висину свих накнада и других трошкова који падају на терет корисника кредита уз одређење да ли су фиксни или променљиви,

а ако су променљиви – периоде у којима ће се мењати и начин измене (члан 17. став 4. тачка 10. Закона о заштити корисника финансијских услуга).

У конкретном случају, тужила је са туженом банком закључила Уговор о готовинском кредиту 26.07.2012. године, и као прилог уговора уз тужбу су достављени обрасци: Обавезни елементи уговора и Основни подаци о кредиту – понуда. У наведеном обрасцу Основни подаци о кредиту – понуда од 26.07.2012. године (образац 1Б - основни подаци о кредиту – понуда) у тачки 3.3. исказана је врста и висина свих накнада и других трошкова који падају на терет корисника кредита (очекивани трошкови), поред осталог, и административни трошкови банке 2,00% - 6.600,00 динара, као податак о укупном износу накнада и других трошкова које клијент треба да плати у току одобравања и реализације уговора о кредиту, који се укључују у обрачун ефективне каматне стопе (према тачки 3.2 понуде износи 23,51% на годишњем нивоу). Тужила је на тај начин у предговорној фази обавештена о врсти и висини трошкова који падају на њен терет, па супротно становишту нижестепених судова понуда је садржала јасне и недвосмислене податке о трошковима кредита (врсту и висину, уз исказан апсолутни износ). Наведена накнада за банкарску услугу у наплаћеном износу, одговара уговорној одредби (члан 2. став 1. тачка 5. уговора) којом се тужила обавезала да плати банци административни трошак – 6.600,00 динара једнократно, плативо на дан пуштања кредита у течај. Одредбама Закона о заштити корисника финансијских услуга и означеном одлуком Народне банке Србије није предвиђена обавеза банке да кориснику кредита предочава структуру или спецификацију конкретне накнаде (већ њену врсту и висину), да би се сматрало да је клијент са њима упознат на јасан и недвосмислен начин. Осим тога такве уговорне одредбе нису неодређене у смислу чланова 8. и 19. став 1. тачка 12. Закона о заштити корисника финансијских услуга (врста и висина/фиксна или променљива), јер исказивање ових накнада за банкарску услугу задовољава услов одређености уговорне обавезе и у смислу члана 50. Закона о облигационим односима.

Следом наведеног предметна уговорна одредба, којом је тужила као корисник кредита обавезана да плати банци административни трошак, није противна основним начелима облигационог права нити основним начелима заштите корисника финансијских услуга. Како предметна уговорна одредба није ништава, тужила неосновано потражује наплаћени новчани износ са законском затезном каматом на основу чланова 104, 210. и 214. ЗОО.

На основу члана 416. став 1. ЗПП, Врховни касациони суд је одлучио као у ставу другом изреке.

Тужена је успела у поступку по ревизији па јој на основу чланова 153. став 1, 154. и 163. став 2. ЗПП припадају трошкови целог поступка према оствареном успеху у спору. Висина је одмерена на име тражених трошкова за заступања на једном одржаном рочишту 10.500,00 динара, као и за састав жалбе и ревизије по 18.000,00 динара, према тарифном броју 13. Тарифе о наградама и накнадама за рад адвоката („Службени гласник РС“ број 121/12...37/21), као и на име судских такси за: жалбу и другостепену одлуку по 1.900,00 динара, ревизију 3.800,00 динара и ревизијску одлуку 5.700,00 динара, одмерено према тарифном броју 1. и 2. таксене тарифе Закона о судским таксама („Службени гласник РС“ број 128/24...106/15). Туженој није признато увећање трошкова за састав образложеног поднеска, жалбу и ревизију за 20%, јер

пуномоћник тужене није пружио доказ – рачун о извршеним услугама, на основу којег је од тужене наплаћен износ овог трошка увећан за порез на додату вредност.

На основу члана 165. став 2. ЗПП, Врховни касациони суд је одлучио као у ставу трећем изреке.

**Председник већа – судија
Звездана Лутовац, с.р.**

За тачност отправка
Управитељ писарнице
Марина Антонић